

EUROOPA NÕUKOGU
MINISTRITE KOMITEE

Ministrite komitee soovitus [Rec\(2006\)2](#) liikmesriikidele Euroopa vanglareeglistiku kohta^[1]

(vastu võetud ministrite komitee poolt 11. jaanuaril 2006 ministrite asetäitjate 952. kohtumisel)

Ministrite komitee, järgides Euroopa Nõukogu statuudi artikli 15 lõiget b, võttes arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikat;

võttes arvesse piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa komitee tehtud tööd ja eriti selle üldaruannetes väljatöötatud standardeid;

korrates, et kellelki ei tohi võtta vabadust muidu kui äärmusliku abinõuna ja seadusega ettenähtud korras;

rõhutades, et vabadusekaotuslike karistuste täitmise ja vangide kohtlemise seisukohast on vajalik arvestada ohutus-, julgeoleku- ja distsipliinõuetega ning tagada samal ajal vanglatingimused, millega ei rikuta inimväärikust ja millega pakutakse vangidele sisukat tööalast tegevust ja raviprogramme, valmistades neid nii ette taasloomiseks ühiskonda; pidades tähtsaks, et Euroopa Nõukogu liikmesriigid jätkavad vanglapoliitika ühiste põhimõtete ajakohastamist ja järgimist;

arvestades lisaks seda, et vastavate ühiste põhimõtete järgimine tõhustab rahvusvahelist koostööd selles valdkonnas;

täheldades märkimisväärseid sotsiaalseid muutusi, mis on viimase paarikümne aasta jooksul mõjutanud tähtsaid arenguid Euroopa karistusõiguses;

kinnitades veel kord karistuspoliitika ja -praktika eriaspektidega seotud standardeid, mis sisalduvad Euroopa Nõukogu ministrite komitee soovitustes ning eelkõige soovitustes nr R (89) 12 hariduse omandamise kohta vanglates, nr R (93) 6 vanglate ning vanglates nakkushaiguste, sealhulgas AIDSi, ja nendega seotud tervisehäirete ohjamisega seotud kriminoloogiliste aspektide kohta, nr R (97) 12 sanktsioonide ja meetmete rakendamisega tegeleva personali kohta, nr R (98) 7 vanglatega seotud tervishoiu eetiliste ja organisatsiooniliste aspektide kohta, nr R (99) 22 vanglate ülerahvastamise ja vangide arvu suurenemise kohta, [Rec\(2003\)22](#) tingimisi vabastamise kohta ja [Rec\(2003\)23](#) vangla juhtkonna poolt eluaegses ja pikaajalises vangistuses viibivate vangide haldamise kohta;

pidades silmas ÜRO vangide kohtlemise standardseid miinimumreegleid;

võttes arvesse, et ministrite komitee soovitus nr R (87) 3 Euroopa vanglareeglistiku kohta vajab sisulist läbivaatamist ja ajakohastamist seoses karistuspoliitikas, karistuste mõistmisel ja vanglate üldises juhtimises toimunud arengutega Euroopas,

soovitab, et liikmesriikide valitsused:

- juhinduksid seadusloomes, poliitikas ja praktikas käesoleva soovituse lisa sisalduvast reeglistikust, mis asendab ministrite komitee soovituse nr R (87) 3 Euroopa vanglareeglistiku kohta;

- tagaksid käesoleva soovituse ja selle teksti juurde kuuluvate kommentaaride tõlkimise ja võimalikult laialdase levitamise, eriti õigusorganites, vangla personali ja üksikute vangide hulgas.

Soovituse [Rec\(2006\)2](#) lisa

I osa

Aluspõhimõtted

1. Kõiki isikuid, kellelt on võetud vabadus, koheldakse nende inimõigusi austavalt.
2. Isikud, kellelt on võetud vabadus, säilitavad kõik õigused, mida neilt ei ole seaduslikult ära võetud süüdimõistva või vahistamise otsusega.
3. Piirangud, mis on kehtestatud isikutele, kellelt on võetud vabadus, peavad olema minimaalselt vajalikud ning proportsionaalsed nende kehtestamise õiguspärase eesmärgiga.
4. Vahendite puudumine ei õigusta vangla tingimusi, millega rikutakse vangide inimõigusi.
5. Vanglaelu on võimalikult lähedane ühiskonnaelu positiivsetele aspektidele.
6. Isikute kinnipidamist, kellelt on võetud vabadus, korraldatakse selliselt, et lihtsustada nende taasloomist vabasse ühiskonda.
7. Julgustatakse koostööd vanglaväliste sotsiaalteenuste pakkujatega ning niipalju kui võimalik kodanikuühiskonna kaasamist vanglaellu.
8. Vangla personal täidab tähtsaid avaliku teenistuse ülesandeid ja nende värbamine, koolitamine ja töötingimused peavad võimaldama neil täita kõrgeid nõudmisi vangide eest hoolitsemisel.
9. Kõikide vanglate suhtes rakendatakse regulaarset riiklikku kontrolli ja sõltumatut järelevalvet.

Ulatus ja kohaldamine

- 10.1 Euroopa vanglareeglistikku kohaldatakse isikute suhtes, kes on võetud õigusorgani poolt vahi alla või kellelt on võetud vabadus kohtuotsuse alusel.
- 10.2 Isikuid, kes on võetud õigusorgani poolt vahi alla või kellelt on võetud vabadus süüdimõistva kohtuotsuse alusel, tuleks põhimõtteliselt pidada kinni üksnes vanglates ehk asutustes, mis on ette nähtud nimetatud kaht liiki vangide jaoks.
- 10.3 Reeglistikku kohaldatakse ka isikute suhtes:
 - a. keda võidakse vanglas kinni pidada muudel põhjustel või
 - b. kes on võetud õigusorgani poolt vahi alla või kellelt on võetud vabadus süüdimõistva kohtuotsuse alusel ning keda võidakse mis tahes põhjustel kinni pidada mujal.
- 10.4 Kõiki isikuid, keda peetakse kinni vanglas või keda peetakse kinni lõike 10.3 punktis b osutatud viisil, käsitletakse vangidena käesoleva reeglistiku mõistes.

11.1 Alla 18-aastaseid lapsi ei tohi pidada kinni täiskasvanute vanglas, vaid konkreetselt selleks ette nähtud asutustes.

11.2 Kui lapsi peetakse siiski erandlikult kinni sellises vanglas, siis peavad olema kehtestatud erieeskirjad, mis arvestavad nende seisundit ja vajadusi.

12.1 Isikuid, kes põevad vaimuhaigust ja kelle vaimne tervis ei võimalda nende kinnipidamist vanglas, tuleks pidada kinni konkreetselt selleks ette nähtud asutustes.

12.2 Kui selliseid isikuid peetakse siiski erandlikult kinni vanglas, siis peavad olema kehtestatud erieeskirjad, mis arvestavad nende seisundit ja vajadusi.

13. Käesolevat reeglistikku tuleb rakendada erapooletult, diskrimineerimata soolise või rassilise kuuluvuse, nahavärvi, keele, usu, poliitiliste või muude vaadete, rahvusliku või sotsiaalse päritolu, rahvusvähemusega seotuse, sünni, majandusliku või muu seisundi alusel.

II osa

Vangistustingimused

Vastuvõtmine

14. Vanglasse ei võeta vastu ja vanglas ei peeta kinni ühtegi isikut ilma kehtiva vangistamise korralduseta vastavalt riigisisesele õigusele.

15.1 Vastuvõtmisel registreeritakse iga vangi kohta viivitamata järgmised andmed:

- a. vangi isikuandmed;
- b. vangistamise põhjused ja õiguslik alus;
- c. vastuvõtmise kuupäev ja kellaaeg;
- d. nimekiri vangi isiklikest asjadest, mida tuleb turvaliselt säilitada vastavalt reeglile 31;
- e. nähtavad vigastused ja kaebused eelneva väärkohtlemise kohta ja
- f. arvestades meditsiinilise konfidentsiaalsuse nõudeid, teave vangi tervise kohta, mis on oluline vangi või teiste isikute füüsilise või vaimse heaolu seisukohalt.

15.2 Vastuvõtmisel teavitatakse kõiki vange vastavalt reeglile 30.

15.3 Kohe pärast vangi vastuvõtmist teavitatakse tema kinnipidamisest vastavalt reeglile 24.9.

16. Võimalikult kiiresti pärast vastuvõtmist:

- a. täiendatakse vangi tervise andmeid vastuvõtmisel vangi arstliku läbivaatusega vastavalt reeglile 42;

- b. määratakse vangile sobiv julgeolekutase vastavalt reeglile 51;
- c. määratakse kindlaks, millist ohtu kujutab vang ohutusele, vastavalt reeglile 52;
- d. hinnatakse kättesaadavat teavet vangi sotsiaalse olukorra kohta, et tegeleda vangi otseste isiklike ja heaolu vajadustega, ja
- e. süüdimõistetud vangide puhul astutakse vajalikud sammud programmide rakendamiseks vastavalt reeglistiku VIII osale.

Suunamine ja paigutamine

17.1 Niipalju kui võimalik suunatakse vangid vanglatesse, mis on nende kodu või sotsiaalse rehabilitatsiooni koha lähedal.

17.2 Suunamisel arvestatakse ka nõudeid, mis on seotud jätkuva kriminaaluurimise, ohutuse ja turvalisusega, ning vajadust tagada asjakohane režiim kõikidele vangidele.

17.3 Niipalju kui võimalik peetakse vangidega nõu nende esmase suunamise ja hilisema ühest vanglast teise üleviimise osas.

18.1 Vangide paigutamisel ruumidesse ja eriti paigutamisel magamisruumidesse austatakse inimväärikust ja niipalju kui võimalik privaatsust ning täidetakse tervise ja hügieeni nõudeid, arvestades nõuetekohaselt kliimatingimusi ja eriti põrandapinda, ruumala, valgustust, kütet ja ventilatsiooni.

18.2 Kõigis hoonetes, kus vangidel tuleb elada, töötada või koguneda:

- a. on aknad piisavalt suured, et vangid saaksid tavatingimustes loomuliku valgusega lugeda või töötada ning võimaldaksid värske õhu juurdepääsu, välja arvatud piisava konditsioneerimissüsteemi korral;
- b. vastab kunstlik valgus tunnustatud tehnilistele standarditele ja
- c. on olemas häiresüsteem, mis võimaldab vangidel võtta personaliga viivitamata ühendust.

18.3 Konkreetsed miinimumnõuded lõigetes 1 ja 2 osutatud küsimustes kehtestatakse riigisiseste õigusaktidega.

18.4 Riigisiseste õigusaktidega kehtestatakse protseduurid, millega tagatakse, et neid miinimumnõudeid ei rikuta vanglate ülerahvastamisega.

18.5 Vangid paigutatakse tavaliselt ööseks üksikkambritesse, välja arvatud juhul, kui magamisruumi ühine kasutamine on neile eeliseks.

18.6 Ruumi kasutatakse ühiselt üksnes juhul, kui see on sel eesmärgil sobiv ja vangid sobivad üksteisega läbi käima.

18.7 Niipalju kui võimalik antakse vangidele valikuvõimalus enne, kui neid kohustatakse magamisruumi ühiselt kasutama.

18.8 Konkreetsesse vanglasse või konkreetsesse vangla osakonda vangi paigutamise otsustamisel arvestatakse vajadust hoida kinnipidamisel:

- a. vahistatuid eraldi süüdimõistetud vangidest;
- b. meesvange eraldi naisvangidest ja
- c. noori täiskasvanud vange eraldi vanemaealistest vangidest.

18.9 Lõike 8 kinnipidamisel eraldi hoidmise nõuetes võib teha erandeid, et võimaldada vangidel osaleda koos organiseeritud tegevuses, kuid need rühmad paigutatakse ööseks alati eraldi, välja arvatud juhul, kui nad on nõus kokku paigutamise ja vanglaasutuste hinnangul oleks see kõigi asjaomaste vangide parimates huvides.

18.10 Kõikide vangide paigutamine peab olema saavutatud kõige vähem piiravate turvameetmetega, mis on kooskõlas vangide põgenemise ning neile endile või teistele vigastuste tekitamise ohuga.

Hügieen

19.1 Iga vangla kõiki ruume hoitakse alati puhtana ja korras.

19.2 Vangide vastuvõtmisel vanglasse on kambrid või muud ruumid, kuhu nad paigutatakse, puhtad.

19.3 Vangidel on vaba juurdepääs sanitaarsõlmele, mis vastab hügieeninõuetele ja võimaldab omaette olla.

19.4 Üldise hügieeni huvides pakutakse piisavalt võimalusi, et iga vang saaks kasutada vanni või dušši kliimale vastaval temperatuuril võimaluse korral igapäevaselt, kuid vähemalt kaks korda nädalas (või vajaduse korral sagedamini).

19.5 Vangid hoolitsevad isikliku hügieeni eest ning hoiavad oma riided ja magamisruumi puhtana ja korras.

19.6 Vanglaasutused tagavad vangidele selleks vajalikud vahendid, sealhulgas tualett-tarbed, koristustarbed ja puhastusvahendid.

19.7 Eriti kantakse hoolt naiste sanitaarvajaduste eest.

Riided ja voodipesu

20.1 Vangidele, kellel ei ole piisavalt oma riideid, tagatakse kliimale vastavad riided.

20.2 Sellised riided ei tohi olla alandavad ega häbistavad.

20.3 Kõiki riideid hoitakse korras ja vajaduse korral vahetatakse need välja.

20.4 Vangi, kes saab loa viibida väljaspool vanglat, ei tohi sundida kandma riideid, mille järgi ta oleks tuvastatav vangina.

21. Igale vangile tagatakse eraldi voodi ning eraldi ja sobiv voodipesu, mida hoitakse korras ja vahetatakse puhtuse tagamiseks piisavalt sageli.

Toit

22.1 Vangidele tagatakse toitev söök, võttes arvesse nende vanust, tervist, füüsilist seisundit, usulisi ja kultuurilisi vajadusi ning nende töö iseloomu.

22.2 Nõuded toitvale söögile, sealhulgas minimaalne energia- ja valgusisaldus, nähakse ette riigisiseste õigusaktidega.

22.3 Toitu valmistatakse ja serveeritakse hügieeniliselt.

22.4 Päevas on kolm söögikorda, mille vahele jääb mõistlik ajavahemik.

22.5 Puhas joogivesi on vangidele alati kättesaadav.

22.6 Kui see on meditsiiniliselt põhjendatud, muudetakse arsti või meditsiiniõe ettekirjutusel konkreetse vangit toitlustamist.

Õigusabi

23.1 Kõikidel vangidel on õigus õigusabile ning vanglaasutused tagavad neile mõistlikud võimalused vastavale abile juurdepääsuks.

23.2 Vang võib küsida nõu enda valitud õigusnõustajalt ja enda kulul ükskõik millises õiguslikus küsimuses.

23.3 Kui on olemas tunnustatud tasuta õigusabi süsteem, juhivad asutused kõikide vangide tähelepanu sellele.

23.4 Vangide ja nende õigusnõustajate vahelised konsultatsioonid ja muu suhtlus, sealhulgas kirjavahetus õigusküsimustes, on konfidentsiaalne.

23.5 Erandlikel asjaoludel võib õigusorgan lubada sellise konfidentsiaalsuse piiramist, et hoida ära raskeid kuritegusid või vangla ohutuse ja julgeoleku olulisi rikkumisi.

23.6 Vangidel on juurdepääs neid puudutava kohtumenetlusega seotud dokumentidele või võimaldatakse neil hoida neid enda valduses.

Vanglavälised kontaktid

24.1 Vangidele lubatakse võimalikult tihti suhtlemist oma perekonna, teiste isikute ja vanglaväliste organisatsioonidega kirja, telefoni või muude sidevahendite teel ning külastusi nimetatud isikute poolt.

24.2 Suhtlemise ja külastuste suhtes võib kohaldada piiranguid ja järelevalvet, kui see on vajalik seoses jätkuva kriminaaluurimise, korra, ohutuse ja julgeoleku tagamise, kuritegude ärahoidmise ja kuriteoohvrite kaitsmise nõuetega, kuid sellised piirangud, sealhulgas õigusorgani kehtestatud eripiirangud, peavad siiski võimaldama kontakte vastuvõetaval minimaalsel tasemel.

24.3 Riigisiseses õigusaktides täpsustatakse riiklikud ja rahvusvahelised organid ja ametnikud, kellega suhtlemist ei tohi vangidel piirata.

24.4 Külastuste korraldus on selline, et võimaldada vangidel säilitada ja arendada perekondlikke suhteid võimalikult normaalsel viisil.

24.5 Vanglaasutused aitavad vangidel hoida piisavaid kontakte välismaailmaga ning tagavad neile selleks asjakohase sotsiaaltoetuse.

24.6 Vangile teatatakse viivitamata tema lähedase sugulase surmast või raskest haigusest.

24.7 Kui asjaolud seda võimaldavad, tuleks vangil lubada vanglast lahkuda kas koos saatjaga või üksi, et külastada oma haiget sugulast, viibida matustel või muudel inimlikel põhjustel.

24.8 Vangidel võimaldatakse teavitada oma perekonda viivitamata enda kinnipidamisest või üleviimisest teise asutusse ning neid tabanud raskest haigusest või vigastusest.

24.9 Vangi vastuvõtmisel vanglasse, vangi surma või raske haiguse või raske vigastuse korral või vangi paigutamisel haiglasse teavitavad asutused viivitamata sellest vangi abikaasat või partnerit või kui vang on vallaline, siis lähimat sugulast ja vangi poolt eelnevalt määratud muud isikut, kui vang ei ole palunud neil seda mitte teha.

24.10 Vangidel lubatakse regulaarselt hoida end kursis ühiskonna asjadega, tellides ja lugedes ajalehti, perioodika- ja muid väljaandeid ning jälgides raadio- ja teleülekandeid, kui õigusorgan ei ole konkreetsel juhul kehtestanud kindlaks ajavahemikuks erikeeldu.

24.11 Vanglaasutused tagavad vangidele võimaluse võtta osa valimistest, referendumitest ja ühiskonnaelu teistest tegevustest, kui vastav õigus ei ole piiratud riigisiseste õigusaktidega.

24.12 Vangidel lubatakse suhelda meediaga, kui selle keelamiseks ei ole mõjuvat põhjust, pidades silmas ohutuse ja julgeoleku tagamist, avalikku huvi ning ohvrite, teiste vangide või töötajate puutumatus kaitsmist.

Vanglarežiim

25.1 Kõikidele vangidele ettenähtud režiim pakub tasakaalustatud tegevuste programmi.

25.2 Vanglarežiim võimaldab vangidel veeta aega väljaspool kambrit nii mitu tundi päevas, kui see on vajalik inimliku ja sotsiaalse suhtluse piisava taseme tagamiseks.

25.3 Vanglarežiim tagab ka vangide heaolu vajadused.

25.4 Erilist tähelepanu pööratakse nende vangide vajadustele, kes on kogenud füüsilist, vaimset või seksuaalset väärkohtlemist.

Töö

26.1 Vanglatöösse suhtutakse kui vanglarežiimi positiivsesse elementi ning seda ei kasutata kunagi karistusena.

26.2 Vanglaasutused püüavad tagada küllaldasel hulgal kasulikku tööd.

26.3 Niipalju kui võimalik on pakutav töö selline, mis säilitaks või suurendaks vangi suutlikkust teenida elatist pärast vabanemist.

26.4 Reegli 13 kohaselt ei tohi töö andmisel esineda soolist diskrimineerimist.

26.5 Kutseõpet hõlmavat tööd antakse vangidele, kes suudavad sellest kasu saada, ja eriti noortele vangidele.

26.6 Vangid võivad valida, mis liiki töös nad soovivad osaleda, arvestades pakutavaid töid, sobiva kutse valikut ning korra ja distsipliini nõudeid.

26.7 Asutustes pakutava töö korraldus ja meetodid peavad võimalikult suures ulatuses sarnanema ühiskonnas tehtava samalaadse tööga, et harjutada vange tavalise tööelu tingimustega.

26.8 Ehkki kasumi taotlemine asutuste tööstusest võib olla kasulik standardi tõstmisel ning kutsealase ettevalmistamise kvaliteedi ja asjakohasuse parandamisel, ei tohiks vangide huve sellele eesmärgile allutada.

26.9 Vangidele antakse tööd vanglaasutuste endi poolt või koostöös erasektori lepingupartneritega vanglas või väljaspool vanglat.

26.10 Vangid saavad kõikidel juhtudel töö eest õiglast tasu.

26.11 Vangidel lubatakse kulutada vähemalt osa oma teenistusest lubatud kaubaartiklitele enda vajadusteks ning anda osa oma teenistusest oma perekonnale.

26.12 Vange võib julgustada säästma osa oma teenistusest, mis antakse neile üle vabanemisel või mida kasutatakse muul lubatud eesmärgil.

26.13 Vangide tervisekaitse ja ohutustehnika abinõud peavad pakkuma neile küllaldast kaitset ning vastama väljaspool vanglat kehtivatele nõuetele.

26.14 Vangidele tagatakse kaitse tööõnnetuste, sealhulgas kutsehaiguste eest mitte vähemsoodsatel tingimustel, kui riigisiseste õigusaktidega on nähtud ette vabaduses olevatele töötajatele.

26.15 Vangide maksimaalne tööaeg päevas ja nädalas määratakse kindlaks kooskõlas töötajatele väljaspool vanglat kehtivate kohalike eeskirjade või tavaga.

26.16 Vangidel on vähemalt üks puhkepäev nädalas ja piisavalt aega eneseharimiseks ja muudeks tegevusteks.

26.17 Niipalju kui võimalik liidetakse töötavad vangid riikliku sotsiaalkindlustuse süsteemiga.

Kehaline liikumine ja huvitegevus

27.1 Igale vangile tagatakse võimalus tegeleda kehalise liikumisega vähemalt üks tund päevas värskes õhus, kui ilm lubab.

27.2 Halva ilma korral pakutakse vangidele kehalise liikumise võimaldamiseks alternatiivseid võimalusi.

27.3 Õigesti organiseeritud tegevused füüsilise vormi edendamiseks ning küllaldaste kehalise liikumise ja huvitegevuste võimaluste tagamiseks moodustavad vanglarežiimi lahutamatu osa.

27.4 Vanglaasutused soodustavad vastavaid tegevusi, pakkudes asjakohaseid seadmeid ja varustust.

27.5 Vanglaasutused korraldavad eritegevusi neid vajavatele vangidele.

27.6 Tagatakse huvitegevused, sealhulgas sportimine, mängud, kultuurisündmused, hovid ja vabaajategevused, ning niipalju kui võimalik lubatakse vangidel neid ise korraldada.

27.7 Vangidel lubatakse üksteisega läbi käia kahelise liikumise ajal ja huvitegevustes osalemiseks.

Haridus

28.1 Iga vangla püüab tagada kõikidele vangidele juurdepääsu haridusprogrammidele, mis on võimalikult laiaulatuslikud ja vastavad vangide individuaalsetele vajadustele, arvestades nende püüdlusi.

28.2 Eelisõigus antakse vangidele, kes ei oska lugeda ja arvutada, ning neile, kel puudub põhi- või kutseharidus.

28.3 Erilist tähelepanu pööratakse noorte ja erivajadustega vangide haridusele.

28.4 Haridust käsitletakse vanglarežiimis vähemalt tööga võrdsustatuna ning vangid ei tohi olla õppetöös osalemise tõttu rahaliselt ega muul viisil ebasoodsamas olukorras.

28.5 Igal asutusel on raamatukogu, mida saavad kasutada kõik vangid ja milles on lai valik ajaviitekirjandust ja õppematerjale nii raamatutena kui ka muude andmekandjatel.

28.6 Võimaluse korral tuleks vangla raamatukogu korraldada koostöös avalike raamatukogudega.

28.7 Vangide haridus:

- a. on võimaluse korral lõimitud riigi haridus- ja kutseõppe süsteemi selliselt, et pärast vanglast vabanemist võiksid nad raskusteta jätkata haridus- ja kutseõpet, ja
- b. toimub võimaluse korral vanglaväliste haridusasutuste egiidi all.

Mõtte-, südametunnistuse ja usuvabadus

29.1 Vangide mõtte-, südametunnistuse ja usuvabadust austatakse.

29.2 Vanglarežiim korraldatakse võimaluse korral selliselt, et lubada vangidel tegeleda oma religiooniga ja järgida oma tõekspidamisi, osaleda religioonide ja tõekspidamiste heakskiidetud esindajate poolt läbiviidavatel teenistustel ja palvustel, võtta eraviisiliselt vastu oma religiooni või tõekspidamisi esindavaid isikuid ning hoida oma valduses oma religiooni või tõekspidamistega seotud raamatuid või kirjandust.

29.3 Vange ei tohi sundida tegelema religiooni või tõekspidamistega, viibima usulistel teenistustel või palvustel, osalema religiooses tegevuses või kohtuma ükskõik millist religiooni või tõekspidamisi esindava isikuga.

Teavitamine

30.1 Vastuvõtmisel ning hiljem niivõrd sageli, kui see on vajalik, tutvustatakse kõikidele vangidele kirjalikult ja suuliselt neile mõistetavas keeles vanglas kehtivat kodukorda ning nende õigusi ja kohustusi vanglas.

30.2 Vangidel lubatakse hoida enda valduses neile antud teavet paber kandjal.

30.3 Vange teavitatakse kohtumenetlusest, milles nad osalevad, ning pärast süüdimõistmist karistusajast ja võimalustest ennetähtaegseks vabanemiseks.

Vangide vara

31.1 Vangide vara, mille omamine vanglas on sisekorraeeskirjade järgi keelatud, võetakse vangide vastuvõtmisel hoiale.

31.2 Vang, kelle vara on hoiale võetud, kirjutab alla vara nimekirjale.

31.3 Võetakse meetmed, et vastav vara säiliks heas korras.

31.4 Kui osutub vajalikuks vara hävitada, koostatakse protokoll ja teavitatakse vangi.

31.5 Arvestades hügieeni-, korra- ja julgeolekunõudeid, on vangidel õigus osta või muul moel hankida kaupa, sealhulgas sööki ja jooki, isiklikuks tarbimiseks hindadega, mis ei ole ebanormaalselt kõrged võrreldes kaubaga väljaspool vanglat.

31.6 Kui vang toob endaga kaasa ravimeid, otsustab arst, kuidas neid kasutada.

31.7 Kui vangidel lubatakse hoida oma vara enda valduses, võtavad vanglaasutused meetmed, et aidata tagada vara säilimist.

Vangide transport

32.1 Vangide viimisel vanglasse või ühest vanglast teise või muude kohta, näiteks kohtusse või haiglasse, tehakse seda võimalikult varjatult ja asjakohaseid ettevaatusabinõusid kasutades, et tagada nende anonüümsus.

32.2 Vangide transportimine ebapiisava ventilatsiooni või valgustusega sõidukis või tingimustes, mis võivad põhjustada asjatut füüsilist ebameeldivust või alandust, on keelatud.

32.3 Vange transporditakse ametivõimude kulul ja korraldusel.

Vangide vabastamine

33.1 Kõik vangid vabastatakse viivitamata vangistuse ärakandmisel või kui kohus või muu asutus otsustab nende vabastamise.

33.2 Vabastamise kuupäev ja kellaaeg registreeritakse.

33.3 Kõikidel vangidel on võimalus saada osa programmidest, mille eesmärk on aidata neil pärast vabanemist ühiskonda tagasi pöörduda.

33.4 Vangi vabastamisel tagastatakse kõik talle kuuluvad esemed ja raha, mis on hoiule võetud, välja arvatud juhul, kui raha on õiguslikul alusel välja võetud või esemeid on õiguslikul alusel asutusest ära saadetud või kui mõni ese on hügieenilistel kaalutlustel hävitatud.

33.5 Vang allkirjastab akti vara tagastamise kohta.

33.6 Kui vabastamine on kavandatud, pakutakse vangile arstlikku läbivaatust vastavalt reeglile 42 vabastamise tähtpäevale võimalikult lähedasel ajal.

33.7 Tuleb võtta meetmed, millega tagatakse, et vangidele antakse vabastamisel vajaduse korral asjakohased isikut tõendavad ja muud dokumendid ning osutatakse abi sobiva majutus- ja töökoha leidmisel.

33.8 Vabastatud vangidele tagatakse samuti hädavajalikud elatusvahendid, kliimale ja aastaajale vastavad riided ning piisav rahasumma sihtkohta jõudmiseks.

Naised

34.1 Lisaks käesoleva reeglistiku erisätetele naisvangide kohta pööravad asutused kinnipidamise mis tahes aspekti mõjutavate otsuste tegemisel erilist tähelepanu naiste vajadustele, näiteks füüsilistele, kutsealastele, sotsiaalsetele ja psühholoogilistele vajadustele.

34.2 Erilisi jõupingutusi tehakse selleks, et muuta eriteenused kättesaadavaks naisvangidele, kellel on reeglil 25.4 osutatud vajadused.

34.3 Vangidel lubatakse sünnitada väljaspool vanglat, kuid kui laps sünnib vanglas, tagavad asutused igakülgse vajaliku toetuse ja võimalused.

Lapsvangid

35.1 Kui alla 18-aastaseid lapsi peetakse erandlikult kinni täiskasvanute vanglas, tagavad asutused, et lisaks kõikidele vangidele pakutavatele teenustele on lapsvangidel juurdepääs sotsiaalsetele, psühholoogilistele ja haridusteenustele, usulise toetuse ja huvitegevuse programmidele või nendega samaväärsetele teenustele, mis on kättesaadavad lastele väljaspool vanglat.

35.2 Igal koolikohuslasest lapsvangil on juurdepääs haridusele.

35.3 Vanglast vabanevatele lastele tagatakse lisaabi.

35.4 Kui lapsi peetakse kinni vanglas, hoitakse neid vangla osas, mis on eraldatud täiskasvanud vangide kasutatavast osast, välja arvatud juhul, kui leitakse, et see on vastuolus lapse parimate huvidega.

Väikelapsed

36.1 Väikelapsed võivad viibida vanglas koos vanemaga üksnes juhul, kui see on väikelapse parimates huvides. Väikelast ei kohelda vangina.

36.2 Kui väikelastel lubatakse viibida vanglas vanema juures, tagatakse eraldi kvalifitseeritud personaliga lastetuba, kuhu lapsed jäetakse ajal, mil vanem on hõivatud tegevustega, milles väikelaps ei saa osaleda.

36.3 Väikelaste heaolu kaitsmiseks luuakse spetsiaalsed majutustingimused.

Välisriikide kodanikud

37.1 Välisriikide kodanikest vange teavitatakse viivitamata nende õigusest taotleda ühenduse võtmist oma riigi diplomaatilise või konsulaaresindajaga ning neile antakse mõistlikud võimalused nendega suhtlemiseks.

37.2 Nende riikide kodanikest vangidele, millel ei ole antud riigis diplomaatilist või konsulaaresindust, ning pagulastele ja kodakondsuseta isikutele antakse sarnased võimalused ühenduse võtmiseks selle riigi diplomaatilise esindajaga, mis nende huvide eest hoolt kannab, või riigisisese või rahvusvahelise asutusega, mille ülesandeks on teenida nende isikute huve.

37.3 Vanglas viibivate välisriikide kodanike huvides, kellel võivad olla erivajadused, teevad vanglaasutused täielikult koostööd vange esindavate diplomaatide või konsulaarametnikega.

37.4 Välisriikide kodanikest vangidele tagatakse eriteave õigusabi kohta.

37.5 Välisriikide kodanikest vange teavitatakse võimalusest taotleda karistuse kandmise üleviimist teise riiki.

Etnilised või keelelised vähemusrühmad

38.1 Etnilisse või keelelisse vähemusrühma kuuluvate vangide vajaduste rahuldamiseks tehakse erikorraldusi.

38.2 Võimaluse korral lubatakse vanglas erinevate rühmade kultuuritavade jätkamist.

38.3 Keelebarjääri ületamiseks kasutatakse pädevate tõlkide abi ja tagatakse kirjalikud materjalid konkreetses vanglas kasutatavates keeltes.

III osa

Tervis

Tervishoid

39. Vanglaasutused kaitsevad nende hoole all olevate kõikide vangide tervist.

Tervishoiu korraldamine vanglas

40.1 Vangla meditsiiniteenused korraldatakse tihedas suhtes kogukonna või riigi tervishoiusüsteemiga.

40.2 Vanglate tervishoiupoliitika ühendatakse riigi tervishoiupoliitikaga ja see on viimasega kokkusobiv.

40.3 Vangidel on juurdepääs riigis osutatavatele tervishoiuteenustele, diskrimineerimata neid õigusliku seisundi alusel.

40.4 Vangla meditsiiniteenistus püüab avastada ja ravida füüsilisi või vaimuhaigusi või puudeid, mille all vangid võivad kannatada.

40.5 Selleks tagatakse vangidele kõik meditsiinilised, kirurgilised ja psühhiaatrilised teenused, sealhulgas need, mis on kättesaadavad väljaspool vanglat.

Meditsiini- ja tervishoiupersonal

41.1 Igas vanglas pakutakse vähemalt ühe kvalifitseeritud üldarsti teenuseid.

41.2 Igal ajal tagatakse selline korraldus, et pakulistel juhtudel on kvalifitseeritud üldarst viivitamata kättesaadav.

41.3 Kui vanglas ei ole täistööajaga arsti, külastab vanglat regulaarselt osalise tööajaga arst.

41.4 Igas vanglas on personal saanud sobiva tervishoiualase väljaõppe.

41.5 Kvalifitseeritud hambaarsti ja optiku teenused on igale vangile kättesaadavad.

Arsti kohustused

42.1 Arst või arsti alluvuses töötav meditsiiniõde külastab vangi võimalikult kiiresti pärast vangi vastuvõtmist ning vaatab ta läbi, välja arvatud juhul, kui see on ilmselt ebavajalik.

42.2 Arst või arsti alluvuses töötav meditsiiniõde vaatab taotluse korral vangi läbi vabastamisel ning teeb vangidele muidu arstliku läbivaatuse vastavalt vajadusele.

42.3 Vangi läbivaatuse käigus pöörab arst või arsti alluvuses töötav meditsiiniõde erilist tähelepanu järgmisele:

- a. järgib arstisaladuse tavalisi eeskirju;
- b. diagnoosib füüsilisi ja vaimuhaigusi ning võtab kõik meetmed nende ravimiseks ja käimasoleva ravi jätkamiseks;
- c. registreerib ja teatab asjaomastele asutustele vangi võimaliku vägivaldse kohtlemise tunnustest või märkidest;
- d. tegeleb narkootikumide, ravimite või alkoholi kasutamisest tulenevate võõrutusnähtudega;
- e. teeb kindlaks vabaduse võtmise tagajärjel tekkinud psühholoogilise või muu stressi;
- f. isoleerib infektsiooni või nakkuse kahtlusega vangid infektsiooni ajaks ja tagab neile asjakohase ravi;
- g. tagab, et HIV-nakkusega vange ei isoleerita üksnes sel põhjusel;
- h. paneb kirja füüsilise või vaimse puude, mis võib takistada vangi vabanemisjärgset kohanemist;
- i. teeb kindlaks iga vangi kõlblikkuse tööks ja kehaliseks liikumiseks ja
- j. teeb koostööd kogukonna asutustega vangi vabanemisjärgse meditsiinilise või psühhiaatrilise ravi jätkamiseks, kui vang on andnud selleks oma nõusoleku.

43.1 Arst hoolitseb vangide füüsilise ja vaimse tervise eest ning vaatab läbi – ühiskonna tervishoiu standarditele vastavatel tingimustel ja sagedusega – kõik haiged vangid, kõik, kes teatavad haigusest või vigastusest, ja vangid, kes on eritähelpanu all.

43.2 Arst või arsti alluvuses töötav meditsiiniõde pöörab erilist tähelepanu üksikvangistuses viibivate vangide tervisele, külastab neid iga päev ning osutab neile kohest arstiabi ja ravib neid vangi enda või vangla personali nõudel.

43.3 Arst kannab direktorile ette juhtudest, mil vangistuse jätkumine või vangistuse tingimused, sealhulgas üksikvangistus, ohustavad tõsiselt vangi füüsilist või vaimset tervist.

44. Arst või muu pädev asutus kontrollib regulaarselt ja kui see on asjakohane, kogub muul viisil teavet, ning nõustab direktorit järgmistes küsimustes:

- a. toidu ja vee kogus, kvaliteet, valmistamine ja serveerimine;
- b. asutuse ja vangide hügieen ja puhtus;

- c. asutuse sanitaarseadmed, küte, valgustus ja ventilatsioon ning
- d. vangide riiete ja voodipesu sobivus ja puhtus.

45.1 Direktor kaalub ettekandeid ja nõuandeid, mille arst või muu pädev asutus on reeglite 43 ja 44 kohaselt esitanud, ning soovitustega nõustumise korral võtab viivitamata meetmed nende rakendamiseks.

45.2 Kui arsti soovitused ei ole direktori pädevuses või kui direktor ei nõustu nendega, edastab direktor arsti nõuande koos isikliku seisukohaga viivitamata kõrgemale asutusele.

Tervishoiuteenuste osutamine

46.1 Haiged vangid, kes vajavad spetsiaalset ravi, viiakse üle spetsialiseeritud asutustesse või tsiviilhaiglatesse, kui vanglas ei ole vastav ravi kättesaadav.

46.2 Kui vanglal on oma haiglaosakond, on see piisava personali ja varustusega, et tagada sinna suunatud vangidele asjakohane hoolitsus ja ravi.

Vaimne tervis

47.1 Selleks, et jälgida ja ravida psüühikahäire või -hälbe all kannatavad vange, kes ei pruugi olla kaetud reeglina 12, on olemas arstliku kontrolliga erivanglad või -osakonnad.

47.2 Vangla meditsiiniteenistus tagab psühhiaatrilise ravi kõikidele seda vajavatele vangidele ja pöörab erilist tähelepanu enesetapu ennetamisele.

Muud küsimused

48.1 Vangidega ei tohi teha katseid nende nõusolekuta.

48.2 Katsed, mille tagajärjed võivad vange füüsiliselt või vaimselt kahjustada või põhjustada muud tervisekahju, on keelatud.

IV osa

Kord

Korra üldised põhimõtted

49. Korra tagamisel vanglas arvestatakse julgeoleku-, ohutus- ja distsipliininõuetega, tagades vangidele ühtlasi inimväärseid elamistingimused ja pakkudes neile täismahus tegevusi vastavalt reeglile 25.

50. Arvestades korra, ohutuse ja julgeoleku vajadusi, lubatakse vangidel arutada vangistuse üldiste tingimustega seotud küsimusi ja julgustatakse neid suhtlema nendes küsimustes vanglaasutustega.

Julgeolek

51.1 Vangidele rakendatakse minimaalseid julgeolekumeetmeid, mis on vajalikud nende ohutu kinnipidamise saavutamiseks.

51.2 Julgeolekut, mida tagatakse füüsiliste tõkete ja muude tehniliste vahenditega, täiendatakse dünaamilise julgeolekuga, mille tagavad valvsad ametnikud, kes tunnevad valvatavaid vange.

51.3 Vange hinnatakse võimalikult kiiresti pärast vastuvõtmist, et teha kindlaks:

- a. ühiskonnaohtlikkus vangis põgenemise korral;
- b. risk, et vang üritab põgeneda omal käel või välise abiga.

51.4 Seejärel peetakse iga vangis nende ohutasemetele vastavates julgeolekutingimustes.

51.5 Vajalik julgeolekutase vaadatakse üle korrapäraste ajavahemike tagant kogu vangistuse vältel.

Ohutus

52.1 Vange hinnatakse võimalikult kiiresti pärast vastuvõtmist, et teha kindlaks, kas nad ohustavad kaasvange, vangla personali või vanglas töötavaid või vanglat külastavaid teisi isikuid, või kas on tõenäoline, et nad vigastavad ennast.

52.2 Vangide, vangla personali ja kõigi külastajate ohutuse tagamiseks ning vägivallaohu ja turvalisust ohustada võivate muude juhtude minimeerimiseks on kehtestatud protseduurid.

52.3 Tehakse igakülgsed jõupingutusi, et võimaldada kõikidel vangidel võtta täiel määral ohutult osa igapäevastest tegevustest.

52.4 Vangidel on võimalus võtta personaliga ühendust igal ajal, sealhulgas öösel.

52.5 Vanglates järgitakse riigisiseseid tervishoiu- ja ohutusalaseid õigusakte.

Kõrgendatud julgeoleku või ohutuse erimeetmed

53.1 Kõrgendatud julgeoleku või ohutuse erimeetmeid rakendatakse üksnes erandlikel asjaoludel.

53.2 On olemas selged protseduurid, mida tuleb järgida vangis suhtes selliste meetmete rakendamisel.

53.3 Vastavate meetmete laad, nende kestvus ja alused, mil neid võib rakendada, määratakse kindlaks riigisiseste õigusaktidega.

53.4 Meetmete rakendamise kinnitab igal juhtumil pädev asutus kindlaks ajavahemikuks.

53.5 Kinnitatud ajavahemiku pikendamise otsus nõuab pädeva asutuse uut kinnitust.

53.6 Vastavaid meetmeid rakendatakse üksikisikute, mitte vangide rühmade suhtes.

53.7 Vangil, kelle suhtes on rakendatud vastavaid meetmeid, on õigus esitada kaebus reeglis 70 toodud tingimuste kohaselt.

Läbiotsimine ja kontrollimine

54.1 On olemas üksikasjalikud protseduurid, mida personal peab järgima, kui otsitakse läbi:

- a. kõiki kohti, kus vangid elavad, töötavad ja kogunevad;
- b. vange;
- c. külastajaid ja nende asju; ja
- d. personali.

54.2 Olukorrad, milles sellised läbiotsimised on vajalikud, ja nende laad määratakse kindlaks riigisiseste õigusaktidega.

54.3 Personali koolitatakse teostama läbiotsimist selliselt, et avastada ja vältida põgenemiskatset või salakauba varjamist, austades samal ajal läbiotsitavate inimväärikust ja olles lugupidav nende asjade vastu.

54.4 Läbiotsitavaid ei tohi läbiotsimise protsessiga alandada.

54.5 Läbiotsimist teostab üksnes samast soost personal.

54.6 Vangla personalil on keelatud teostada vangide kehasisest läbiotsimist.

54.7 Läbiotsimisega seotud intiimset läbivaatust võib teostada üksnes arst.

54.8 Vangi isiklike asjade läbiotsimine teostatakse vangi juuresolekul, välja arvatud juhul, kui see on keelatud seoses kasutatava uurimistehnikaga või potentsiaalse ohuga personalile.

54.9 Kohustus kaitsta julgeolekut ja ohutust peab olema tasakaalus külastajate privaatsusega.

54.10 Ametialaste külastajate, näiteks juriidiliste esindajate, sotsiaaltöötajate ja arstide kontrollimise protseduuride osas peetakse nõu vastavate ametiorganisatsioonidega, et tagada tasakaal julgeoleku ja ohutuse ning konfidentsiaalse ametialase juurdepääsuõiguse vahel.

Kuriteod

55. Vanglas toime pandud väidetavaid kuritegusid uuritakse sarnaselt väljaspool vanglat toime pandud kuritegudega vastavalt riigisisestele õigusaktidele.

Distsipliin ja karistamine

56.1 Distsiplinaarmedmed on kõige äärmuslikumad mõjutusvahendid.

56.2 Kui see on võimalik, kasutavad vanglaasutused vaidluste lahendamiseks vangidega või vangide vahel heastamis- ja lepitusmeetmeid.

57.1 Distsipliini rikkumisena saab käsitleda üksnes käitumist, mis võib ohustada korda, ohutust või julgeolekut.

57.2 Riigisiseste õigusaktidega kehtestatakse:

- a. vangide tegevused või tegematajätmised, mis moodustavad distsipliini rikkumise;
- b. distsiplinaarmenetluse puhul järgitav kord;
- c. määratava karistuse liigid ja kestus;
- d. asutus, mis on pädev vastavat karistust määrama, ja
- e. apellatsioonimenetluse juurdepääs ja õigus.

58. Vangi väidetavast distsipliinieeskirjade rikkumisest teatatakse koheselt pädevale asutusele, kes uurib seda põhjendamata viivitusega.

59. Distsipliini rikkumises süüdistatava vangi suhtes kehtib järgmine:

- a. talle teatatakse viivitamata – temale arusaadavas keeles ja üksikasjalikult – tema vastu esitatud süüdistuse laadist;
- b. talle antakse piisavalt aega ja võimalusi oma kaitse ettevalmistamiseks;
- c. tal lubatakse kaitsta end ise või õigusabi kasutades, kui see on nõutav õigusemõistmise huvides;
- d. tal lubatakse kutsuda tunnistajaid ja küsitleda neid ise või lasta neid küsitleda enda nimel ja
- e. ta saab kasutada tasuta tõlgi abi, kui ta ei saa menetluses kasutatavast keelest aru või ei kõnele seda.

60.1 Distsipliini rikkumises süüdimõistmisel määratav karistus vastab riigisisestele õigusaktidele.

60.2 Karistuse raskus on rikkumisega proportsionaalne.

60.3 Kollektiivne karistamine ja kehaline karistamine, karistamine pimedasse kambris paigutamise ja muud ebainimlikud või vangi väärikust alandavad karistused on keelatud.

60.4 Karistus ei tohi sisaldada perekonnaga suhtlemise täielikku keeldu.

60.5 Üksikvangistust määratakse karistusena üksnes erandjuhul ja kindlaks ajavahemikuks, mis on võimalikult lühike.

60.6 Keelatud on karistusena rakendada ohjeldusmeetmeid.

61. Vangile, kes on tunnistanud süüdi distsipliini rikkumises, tuleb võimaldada edasikaebamist pädevale ja sõltumatule kõrgemale asutusele.

62. Vangidele ei tohi vanglas anda distsiplinaarülesannetega tööd ega pädevust.

Topelt karistamine

Vangi ei tohi kunagi karistada kaks korda sama teo või käitumise eest.

Jõu kasutamine

64.1 Vangla personal ei kasuta vangide vastu jõudu, välja arvatud enesekaitseks või põgenemiskatse puhul või aktiivse või passiivse füüsilise vastupanu osutamisel seaduslikule korraldusele ning alati viimase abinõuna.

64.2 Jõudu kasutatakse üksnes minimaalselt vajalikus ulatuses ja mitte kauem, kui on vajalik.

65. Jõu kasutamise kohta on olemas üksikasjalikud protseduurid, sealhulgas on sätestatud:

- a. eri liiki jõud, mida võib kasutada;
- b. asjaolud, millal iga liiki jõudu võib kasutada;
- c. personali liikmed, kellel on õigus kasutada eri liiki jõudusid;
- d. pädevustase, mis on nõutav enne jõu kasutamist, ja
- e. aruanded, mis tuleb täita, kui on kasutatud jõudu.

66. Vangidega otseselt kokku puutuvat personali koolitatakse tehnikate osas, mis võimaldavad jõu minimaalset kasutamist agressiivsete vangide ohjeldamiseks.

67.1 Teiste korrakaitseorganite personali kaasatakse vanglas vangidega tegelemiseks üksnes erandlikel asjaoludel.

67.2 Vanglaasutuste ja sellise muu korrakaitseorgani vahel on olemas formaalne kokkulepe, välja arvatud juhul, kui suhe on juba reguleeritud riigisiseste õigusaktidega.

67.3 Sellises kokkuleppes sätestatakse:

- a. millistel asjaoludel võib muu korrakaitseorgani personal siseneda vanglasse konflikti lahendamiseks;
- b. selliste muude korrakaitseorganite volituste ulatus vanglas viibimise ajal ja nende suhe vangla direktoriga;
- c. eri liiki jõud, mida vastavate organite personal võib kasutada;

- d. asjaolud, millal iga liiki jõudu võib kasutada;
- e. pädevustase, mis on nõutav enne jõu kasutamist, ja
- f. aruanded, mis tuleb täita, kui on kasutatud jõudu.

Ohjeldusmeetmed

68.1 Ahelate ja vangiraudade kasutamine on keelatud.

68.2 Käeraudu, hullusärke ja muid füüsiliselt ahistavaid vahendeid ei kasutata, välja arvatud:

- a. vajaduse korral ettevaatusabinõuna põgenemise takistamiseks vangide üleviimisel teise kohta tingimusel, et need vahendid eemaldatakse, kui vang ilmub õigusorgani või haldusasutuse ette, välja arvatud juhul, kui vastav organ või asutus otsustab teisiti, või
- b. direktori korraldusel, kui muudest ohjeldusmeetmetest ei piisa, et kaitsta vangi enesele vigastuste tekitamise eest või takistada vigastuste tekitamist teistele või vältida vara rikkumist tingimusel, et sellisel juhul teavitab direktor viivitamata arsti ja kannab ette kõrgemalseisvale vanglavõimule.

68.3 Ohjeldusmeetmeid ei tohi rakendada kauem kui hädavajalik.

68.4 Ohjeldusmeetmete kasutamise viis täpsustatakse riigisiseste õigusaktidega.

Relvad

69.1 Vangla personal ei tohi vangla piires kanda surmarelvi, välja arvatud operatiivses hädaolukorras.

69.2 Muude relvade, sealhulgas kumminuia avalik kandmine vangidega kokkupuutuvate isikute poolt on vangla piires keelatud, välja arvatud juhul, kui need on vajalikud ohutuse ja julgeoleku eesmärgil konkreetse sündmusega tegelemiseks.

69.3 Personalile ei anta relvi, välja arvatud juhul, kui nad on läbinud nende kasutamise koolituse.

Taotlused ja kaebused

70.1 Vangidel on küllaldaselt võimalusi esitada vangla direktorile või muule pädevale asutusele taotlusi või kaebusi kas individuaalselt või rühmana.

70.2 Kui lepitamine tundub asjakohane, tuleks seda proovida kõigepealt.

70.3 Kui taotlus või kaebus lükatakse tagasi, esitatakse vangile põhjendused ning vangil on sõltumatule asutusele edasikaebamise õigus.

70.4 Vange ei tohi karistada taotluse või kaebuse esitamise eest.

70.5 Pädev asutus arvestab vangi sugulaste esitatud kirjalike kaebustega, kui neil on alust arvata, et vangi õigusi on rikutud.

70.6 Vangi heaolu eest seisev juriidiline esindaja või organisatsioon ei tohi esitada vangi nimel kaebust, kui vang ei ole andnud selleks nõusolekut.

70.7 Vangidel on õigus taotleda õigusnõustamist seoses kaebuste ja apellatsioonimenetlusega ning õigusabi, kui see on vajalik õigusemõistmise huvides.

V osa

Juhtkond ja personal

Vanglatöö kui avalik teenus

71. Vanglate eest vastutavad ametivõimud, mis on eraldi sõjaväeteenistusest, politseiteenistusest ja eeluurimisteenistusest.

72.1 Vanglate juhtimisel lähtutakse eetilistest tõekspidamistest, tunnustades kohustust kohelda kõiki vange humaanselt ja austades inimväärikust.

72.2 Personali tegevuses peab selgelt väljenduma vanglasüsteemi eesmärk. Juhtkond näitab eeskju, kuidas eesmärki kõige paremini saavutada.

72.3 Personali ülesanded ei piirdu vaid valvuritelt nõutavate ülesannetega; nad arvestavad vajadusega hõlbustada vangide taaslõimimist ühiskonda pärast karistuse kandmist positiivse toetuse ja abistamise programmi abil.

72.4 Personal teeb tööd kõrgete professionaalsete ja isikuliste nõudmiste kohaselt.

73. Vanglaasutused peavad esmatähtsaks personalile kehtestatud eeskirjadest kinnipidamist.

74. Erilist tähelepanu pööratakse vangidega vahetult kokkupuutuva vanglapersonali ja nende hoole all olevate vangide vaheliste suhete juhtimisele.

75. Personal peab end üleval ja täidab oma ülesandeid alati viisil, mis on vangidele heaks eeskujuks ja äratav nendes austust.

Vanglapersonali valimine

76. Personali valitakse hoolikalt, nad saavad algse väljaõppe ja täiendkoolitust, neile makstakse kui professionaalsetele töötajatele ja neil on kodanikuühiskonnas austatud seisund.

77. Uue personali valikul asetavad vanglaasutused suurt rõhku nende aususele, inimlikkusele, erialasele võimekusele ja isiku sobivusele keerukaks tööks, mille tegemist neilt nõutakse.

78. Professionaalne vanglapersonal võetakse tavaliselt tööle tähtajatult ja neil on avaliku teenistuja staatus koos kindla töökohaga, arvestades üksnes head käitumist, võimekust, head füüsilist ja vaimset tervist ning piisavat haridustaset.

79.1 Palk on piisav sobiva personali saamiseks ja hoidmiseks.

79.2 Soodustused ja töötingimused vastavad korrakaitseorgani töö nõudlikule iseloomule.

80. Ajutise personali palkamisel rakendatakse neid kriteeriume asjakohasel määral.

Vanglapersonali koolitus

81.1 Enne tööle asumist läbib personal üldiste ja erikohustuste kohta koolituskursuse ja neil tuleb sooritada teoreetilised ja praktilised testid.

81.2 Juhtkond tagab, et kogu personal säilitab ja parandab kogu karjääri jooksul oma teadmisi ja ametioskusi, osaledes täiendkoolitusel ja arendavatel kursustel, mida korraldatakse sobivate ajavahemike tagant.

81.3 Neile, kellel tuleb töötada vangide erirühmadega, näiteks välismaa kodanikud, naised, noorukid, vaimuhaiged vangid jt, läbivad vastava eritöö koolituse.

81.4 Kogu personal läbib koolituse, mille käigus tutvustatakse inimõigusi käsitlevaid rahvusvahelisi ja regionaalseid õigusakte ja standardeid, eriti aga Euroopa inimõiguste konventsiooni ning piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa konventsiooni, samuti Euroopa vanglareeglistiku rakendamist.

Vangla juhtkond

82. Vangla juhtkond valitakse ja nimetatakse ametisse võrdsetel alustel, diskrimineerimata soolise või rassilise kuuluvuse, nahavärvi, keele, usu, poliitiliste või muude vaadete, rahvusliku või sotsiaalse päritolu, rahvusvähemusega seotuse, sünni, majandusliku või muu seisundi alusel.

83. Vanglaasutused kehtestavad organisatsiooni- ja juhtimissüsteemi, mis:

a. tagab, et vanglaid hallatakse püsivalt kõrgete nõudmiste kohaselt, mis on kooskõlas inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste ja regionaalsete õigusaktidega, ja

b. hõlbustavad suhtlemist vanglate vahel ja igas vanglas eri kategooriatesse kuuluvate töötajate vahel ning nõuetekohast koordineerimist nii vanglasiseselt kui ka väljaspool vanglat kõigi osakondade vahel, mis osutavad vangidele teenuseid, arvestades eriti vangide eest hoolitsemist ja nende ühiskonda taasloomist.

84.1 Igal vanglal on direktor, kes on sellele ametikohale piisavalt sobiv oma iseloomu, haldussuutlikkuse, sobiva erialase väljaõppe ja kogemuste poolest.

84.2 Direktor määratakse ametisse täistööajaga ning ta pühendab kogu oma aja ametiülesannete täitmisele.

84.3 Vanglaasutused tagavad, et iga vangla eest kannab igal ajal täit vastutust direktor, direktori asetäitja või muu volitatud ametnik.

84.4 Kui direktor vastutab mitme vangla eest, peab alati olema lisaks iga vangla eest vastutav ametnik.

85. Mehed ja naised on vanglapersonalis esindatud tasakaalustatult.

86. Kehtestatakse kord, mis võimaldab juhtkonnal pidada nõu personaliga kollektiivselt üldistes küsimustes, eriti töötingimusi puudutavates küsimustes.

87.1 Kehtestatakse kord, millega julgustatakse parimat võimalikku suhtlust juhtkonna, muu personali, vanglaväliste organisatsioonide ja vangide vahel.

87.2 Direktor, juhtkond ja suurem osa muust vanglapersonalist peavad oskama rääkida keelt, mida kasutab suurim arv vange või millest saab aru vangide enamik.

88. Kui on olemas eravanglad, kohaldatakse neis kõiki Euroopa vanglareeglistiku reegleid.

Eripersonal

89.1 Niipalju kui võimalik on personali hulgas piisaval arvul spetsialiste, näiteks psühhiaatreid, psühholooge, sotsiaal- ja hoolekandetöötajaid, õpetajaid, kutsenõustajaid, kehalise kasvatuse ja spordiinstruktoreid.

89.2 Võimaluse korral julgustatakse osalise tööajaga töötajaid ja vabatahtlikke panustama tegevustesse vangidega.

Avalikkuse teavitamine

90.1 Vanglaasutused teavitavad pidevalt avalikkust vanglasüsteemi eesmärgist ja vanglapersonali tehtavast tööst, et aidata kaasa sellele, et inimesed mõistaks paremini vangla rolli ühiskonnas.

90.2 Vanglaasutused peaksid julgustama ühiskonna liikmeid olema vabatahtlikeks, et pakkuda vanglas teenuseid, kui see on vajalik.

Uuringud ja hindamine

91. Vanglaasutused toetavad uuringute ja hindamise programmi, mis käsitleb vangla eesmärki, selle rolli demokraatlikus ühiskonnas ning ulatust, milles see täidab oma eesmärki.

VI osa

Järelevalve ja kontroll

Riiklik järelevalve

92. Riiklik asutus teostab regulaarselt vanglate üle järelevalvet, et hinnata, kas vanglate haldamine toimub kooskõlas riigisiseste ja rahvusvaheliste õigusaktide nõuetega ja käesolevas reeglistikus sätestatuga.

Sõltumatu kontroll

93.1 Vangide kinnipidamistingimusi ja kohtlemist kontrollivad üks või mitu sõltumatut organit, mis avalikustavad kontrollimise tulemused.

93.2 Sellist sõltumatut organit või organeid julgustatakse tegema koostööd rahvusvaheliste asutustega, millel on seaduslik õigus vanglaid külastada.

VII osa

Vahistatud

Vahistatu seisund

94.1 Vahistatu on käesoleva reeglistiku tähenduses isik, kes on võetud õigusorgani poolt vahi alla enne asja kohtulikku arutamist, süüdimõistmist või karistuse määramist.

94.2 Riik võib käsitada vahistatuna ka isikut, kes on mõistetud süüdi ja kellele on määratud karistus, kui tema edasikaebus ei ole lõplikult lahendatud.

Suhtumine vahistatusse

95.1 Vahistatu kinnipidamisrežiimi ei tohi mõjutada võimalus, et ta mõistetakse hiljem kuriteos süüdi.

95.2 Käesoleva osa reeglitega tagatakse täiendav kaitse vahistatutele.

95.3 Vahistatutega tegelemisel juhinduvad vanglaasutused kõikide vangide suhtes kehtivatest reeglitest ja võimaldavad vahistatutel osaleda erinevates tegevustes, mida käesolevad reeglid ette näevad.

Paigutamine

96. Niipalju kui võimalik pakutakse vahistatule üksikkambrisse paigutamise võimalust, välja arvatud juhul, kui talle võib tulla kasuks teiste vahistatutega kokku paigutamine, või välja arvatud juhul, kui kohus on andnud konkreetse korralduse vahistatu paigutamise kohta.

Riided

97.1 Vahistatul lubatakse kanda oma riideid, kui need sobivad vangis kandmiseks.

97.2 Kui vahistatul ei ole sobivaid riideid, antakse talle riided, mis ei ole süüdimõistetud vangide kantava vormiriietusega samad.

Õigusabi

98.1 Vahistatut teavitatakse selgesõnaliselt õigusest õigusabile.

98.2 Vahistatule tagatakse kõik vajalikud vahendid, et aidata tal valmistada ette kaitset ja kohtuda oma juriidiliste esindajatega.

Vanglavälised kontaktid

99. Kui õigusasutus ei ole üksikjuhul kehtestanud kindlaks ajavahemikuks erikeeldu:

- a. saab vahistatu kohtuda ja suhelda pere ja teiste isikutega samamoodi nagu süüdimõistetud vang;
- b. võidakse vahistatule lubada lisakohtumisi ja täiendavat juurdepääsu muudele suhtlusvormidele ja
- c. on vahistatul juurdepääs raamatutele, ajalehtedele ja muule uudistemeediale.

Töö

100.1 Vahistatule pakutakse võimalust töötada, kuid teda ei kohustata töötama.

100.2 Kui vahistatu valib töötamise, kehtivad tema suhtes kõik reegli 26 sätted, sealhulgas töötasu puudutavad sätted.

Juurdepääs süüdimõistetud vangide režiimile

101. Kui vahistatu soovib, et tal lubataks järgida süüdimõistetud vangide režiimi, täidavad vanglaasutused selle soovi niipalju kui võimalik.

VIII osa

Süüdimõistetud vangid

Süüdimõistetud vangide režiimi eesmärk

102.1 Lisaks kõikidele vangidele kohaldatavatele reeglitele kavandatakse süüdimõistetud vangide režiim selliselt, et võimaldada neil elada vastutustundlikku ja kuritegudest vaba elu.

102.2 Vangistus on vabadusekaotuse tõttu iseenesest karistus ja seega ei tohi süüdimõistetud vangide režiim suurendada vangistusega kaasnevaid kannatusi.

Süüdimõistetud vangide režiimi rakendamine

103.1 Kui see ei ole alanud varem, algab süüdimõistetud vangide režiim niipea, kui süüdimõistetud vangi staatusega isik on vanglasse vastu võetud.

103.2 Võimalikult kiiresti pärast sellist vastuvõtmist koostatakse süüdimõistetud vangide kohta aruanded isikliku olukorra, individuaalse täitmiskava ja vabastamiseks ettevalmistamise strateegia kohta.

103.3 Süüdimõistetud vange julgustatakse osalema individuaalse täitmiskava koostamisel.

103.4 Individuaalne täitmiskava sisaldab võimaluse korral järgmist:

- a. töö;
- b. haridus;
- c. muud tegevused ja
- d. vabastamiseks ettevalmistamine.

103.5 Süüdimõistetud vangide režiim võib sisaldada ka sotsiaaltööd, arstiabi ja psühholoogilist toetust.

103.6 Süüdimõistetud vangide üldise režiimi lahutamatu osaks on vanglast vabanemise süsteem.

103.7 Kui vang annab selleks oma nõusoleku, võib ta osaleda õigluse taastamise ja süüteo heastamise programmis.

103.8 Erilist tähelepanu pööratakse eluaegset või pikaajalist vangistust kandvatele isikutele asjakohaste täitmiskavade ja režiimide koostamisele.

Süüdimõistetud vangide vangistuse organisatsioonilised aspektid

104.1 Niipalju kui võimalik ja arvestades reegli 17 nõudeid, kasutatakse eri kategooriatesse kuuluvate vangide suhtes rakendatavate eri režiimide haldamise lihtsustamiseks eraldi vanglaid või eraldi vanglate osakondi.

104.2 On olemas protseduurid vangide individuaalse täitmiskava koostamiseks ja regulaarseks ülevaatamiseks pärast asjakohaste aruannetega tutvumist ning nõupidamist asjaomase personali ja vangiga, keda kaasatakse niipalju, kui see on võimalik.

104.3 Vastavad aruanded sisaldavad alati asjaomase vangiga eest otseselt vastutava personali ettekandeid.

Süüdimõistetud vangide töö

105.1 Süsteemse tööprogrammiga üritatakse aidata kaasa süüdimõistetud vangide režiimi eesmärgi saavutamisele.

105.2 Süüdimõistetud vangilt, kes ei ole jõudnud tavapärasesse pensioniikka, võib nõuda töötamist, võttes arvesse tema füüsilist ja vaimset tervist, mille teeb kindlaks arst.

105.3 Kui süüdimõistetud vangidelt nõutakse töötamist, vastavad sellise töö tingimused ühiskonnas kehtestatud standarditele ja kontrollimeetmetele.

105.4 Kui süüdimõistetud vang osaleb haridus- või muus programmis temale kavandatud režiimi osana tööajal, makstakse talle tasu, nagu ta oleks töötanud.

105.5 Kohtu otsusega või süüdimõistetud vangide nõusolekul võib osa süüdimõistetud vangide töötasust või töötasu säästudest kasutada süüteo heastamise eesmärgil.

Süüdimõistetud vangide haridus

106.1 Süüdimõistetud vangide režiimis on tähtis osa süsteemsel haridusprogrammil, mis hõlmab oskuste omandamist ja mille eesmärk on tõsta vangide üldist haridustaset ja suurendada väljavaateid vastutustundliku ja kuritegudest vaba elu elamiseks.

106.2 Kõiki süüdimõistetud vange julgustatakse osalema haridus- ja koolitusprogrammides.

106.3 Süüdimõistetud vangide haridusprogramme kohandatakse vastavalt eeldatavale vanglas viibimise ajale.

Süüdimõistetud vangide vabastamine

107.1 Süüdimõistetud vange abistatakse aegsasti enne vabastamist toimingute ja eriprogrammide abil, et võimaldada neil minna üle vanglaelult seaduskuulekale elule ühiskonnas.

107.2 Eriti pikemaajalist vabadusekaotust kandvate vangide puhul astutakse samme, et tagada nende järkjärguline tagasipöördumine vabasse ühiskonda.

107.3 Selle eesmärgi võib saavutada vabanemiseelse programmiga vanglas või järelevalve all osalise või tingimisi vabastamisega kombineeritult tõhusa sotsiaalabiga.

107.4 Vanglaasutused teevad tihedat koostööd vabastatud vangide üle järelevalvet teostavate ja neile abi osutavate teenistuste ja ametkondadega, et võimaldada kõigil süüdimõistetud vangidel ennast ühiskonnas uuesti sisse seada, eriti seoses pereelu ja tööhõivega.

107.5 Vastavate sotsiaalteenistuste või -ametkondade esindajatele võimaldatakse vajalik juurdepääs vanglale ja vangidele, et nad saaksid abistada vabastamise ettevalmistamisel ja järeltoetuse programmide kavandamisel.

IX osa

Reeglistiku ajakohastamine

108. Euroopa vanglareeglistikku ajakohastatakse korrapäraselt.

[1] Käesoleva soovitusel vastuvõtmise ajal lisas Taani esindaja ministrite asetäitjate koostöös tegevuskorra artikli 10.2 punkti c kohaselt reservatsiooni, et Taani valitsusel on õigus täita või mitte täita käesoleva soovitusel lisa reegli 43 lõiget 2, sest valitsus on seisukohal, et nõue, mille kohaselt meditsiinipersonal külastab üksikvangistuses olevaid vange iga päev, tekitab tõsist eetilist muret seoses vastava personali võimaliku rolliga vangide üksikvangistuse jätkamiseks kõlblikus tunnistamisel.